

att tills vidare vid tillsättande af tjenstemän förbehåll göres om pensionsvilkoren;

att 10,000 kronor såsom förslaganlag ställes till Kongl. Maj:ts disposition, för att användas till frågans utredning.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1877.

Nils Petersson.

N:o 67.

Af Herr Aug. Peterson: Om underdånig skrifvelse angående föreskrifter i fråga om folkskolelärares aflöning.

Uti tvenne inom Andra Kammaren vid sistlidne riksdag väckta motioner, N:is 77 och 121, framställes förslag derom, nemligen i den första: »att för folkskolelärare, som åläggas tjenstgöring utöfver 8 månader om året, lönen för hvarje öfverskjutande månad måtte höjas med ett relativt lika belopp, som är bestämdt för tjenstgöring under hvarje af de omförmälda åtta månaderna»; och i den andra: »att sådana föreskrifter måtte meddelas, att den lön, som utgår till småskolelärare och lärarinnor samt biträdande lärare och lärarinnor i folkskolor, och hvar till statsbidrag erhålles, må bestämmas motsvara en undervisningstid af åtta kalendermånader, och att, derest någon församling ålägger dylika lärare eller lärarinnor längre undervisningstid, församlingen må kännas skyldig ersätta dessa lärare eller lärarinnor för den utsträckta tjenstgöringen med ett så stort belopp, som motsvarar den enligt lag dem tillkommande lön, fördelad på åtta kalendermånaders årlig undervisning».

Dessa förslag, som gemensamt behandlades, förordades och tillstyrktes af såväl Första Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2 (se dess utlåtande N:o 8), som af Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1 (utlåtandet N:o 15), blefvo med föga ändring af Andra Kammaren bifallna; men af Första Kammaren med 50 röster mot 36 afslagna. Granskar man numera de orsaker, som föranledde Första Kammaren att afslå det annars godkända förslaget, så finner man att den egentliga betänkligheten mot förslaget härrörde af formalitetshinder. Ledsamt vore, om jemväl vid denna riksdag dylika hinder skulle uppehålla eller nedgöra de med så många starka skäl framlagda och med så mycken välvilja emottagna förslagen. Motionären beder att i detta hänseende endast få hänvisa till de ofvan återopade motionerna och Utskottens deröfver afgifna utlåtande; och hoppas därför att motionen, som är lika berättigad i år som i fjol, skall numera röna en blidare dom jemväl i Första Kammaren.

Det behöfves väl knappast tilläggas, i fall man tagit kännedom om motiven för fjolårets förslag, att den ifrågasatta ändringen eller tillägget till § 4 af Kongl. kungörelsen den 29 December 1860 rörande folkundervisningen i riket, icke afser att på minsta vis frångåta församlingarne deras rätt att ordna undervisningstiden efter önskan, ej heller att bereda lärare i folk- och småskolor i allmänhet en afundsvärd förmån; utan endast och allenast att dela rättvisa åt de lärare, som åläggas en vidsträcktare och följaktligen mera ansträngande undervisningsskyldighet. Att såväl Kongl. Maj:t som Riksdagen delat en dylik tanke, vågar jag påstå och vill till stöd därför endast återopa sist anförda förordning, hvori bestämdes, att lärare, som undervisa mera än 8 månader, skulle därför hafva en ersättning af 2 tunnor spanmål per månad, och vidare genom de förslag som sedermera blifvit framställda och bifallna derom, att statens bidrag utgår allestädes till sitt fulla belopp, der undervisningstiden utgör 8 månader årligen. Af detta kan jag icke sluta annat, än att statsmakterna velat säga, att den lön de gifva åt en lärare vid folk- eller småskola är för en arbetstid af 8 månader; men på samma gång detta är erkänt, måste man väl erkänna, att hvarje förpligtelse derutöfver för en lärare bör ersättas, och denna ersättning billigtvis vara lika, helst arbetet är lika med hvad som betalas för den normala tiden. Ett sådant förfaringssätt måste åtminstone alla enskilde vidkännas, och ser man på dessa dyrtids- och ålderstillägg åt statens embets- och tjenstemän, som i nyare tiden blifvit begärda och beviljade för icke skärpta åligganden, så tager det sig bra, jag hade så nära sagt, knussligt och obarmhertigt ut, att förmena den i sanning nyttige, om ej alltid väl sedde, skolläraren ersättning för ökade besvär. Att en ökad ersättning jemväl skulle ega rum

i lärarens förmåner af bostad, vedbrand och kofoder, hafva motionärerne aldrig tänkt, ännu mindre föreslagit; ty det är ju en gifven sak, att dessa förmåner måste och böra utgå, vare sig läraren tjenstgör längre eller kortare tid.

Med hänvisning för öfrigt till hvad redan i frågan förekommit, torde jag blott behöfva tillägga, för att skingra ett missförstånd, att efter motionärens uppfattning kan icke, enligt nedanstående förslag, någon höjning i församlingens bidrag för t. ex. 2 månaders öfverläsningstid ifrågakomma, der läraren redan har 750 kronor eller derutöfver i konstant lön; ty ordet laglig lön måste efter all förnuftig tolkning innebära, att en skollärare icke, utan en församlings särskilda välvilja och på derför stadgade villkor, undfår mera än 600 kronor för åtta månaders undervisningstid. Med tillägg af ordet *lagliga* får jag alltså ånyo för innevarande Riksdag vördsammast framlägga det af Andra Kammaren vid sistlidne riksdag gillade förslag i omförmälda ämnet, så lydande:

att Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det sådana föreskrifter meddelas, att den lön, som utgår till lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor och hvartill statsbidrag erhålles, bestämmes motsvara en undervisningstid af åtta kalendermånader; och att den församling, som ålägger dylik lärare eller lärarinna längre årlig tjenstgöring, skall derför utgifva ersättning med ett belopp, som för den öfverskjutande undervisningstiden motsvarar den, efter beräkning af åtta månaders tjenstgöring, läraren eller lärarinnan tillkommande lagliga lön.

Stockholm den 27 Januari 1877.

Aug. Peterson.